

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هشتاد و یکم - ۳ تا ۹ بهمن ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱۰ بهمن ۱۴۰۰

۸۱

بنام خداوند جان و آفرینش

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هشتاد و یکم - ۳ تا ۹ بهمن ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۸۱

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

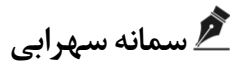
۱۰ بهمن ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: مدیریت تعارض منافع: سازوکار هنجارهای اجتماعی یا قانون؟ ۲
- مشروح اخبار هفته..... ۶
- هشدار نظام مهندسی به کارکنان دارای پروانه نظام مهندسی در دستگاهها..... ۶
- تعارض منافع ظاهری و باطنی در سازمان بورس تهران..... ۶
- مصادیقی از تعارض منافع در امور تعاون..... ۷
- اعطای اختیارات حاکمیتی به انجمن های صنفی مصداق تعارض منافع است..... ۷
- آیا آیین نامه تاسیس داروخانهها با تعارض منافع مواجه است؟..... ۸
- تعارض منافع بر تصمیم گیری های کلان حوزه پزشکی حاکم است..... ۸
- درخواست اجرای کامل بخشنامه تعارض منافع در نظام مهندسی..... ۹
- تضاد منافع وزارت نفت با توسعه اتوگاز..... ۹
- طرح اصلاح نظام آموزش پزشکی در جهت مبارزه با تعارض منافع..... ۱۰
- تعارض منافع مانع اصلی اجرا نشدن پزشک خانواده..... ۱۰
- تصویب طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری کرج گره گشاست..... ۱۱
- دریافت هدیه دفاع همیشگی متهمان جرایم اقتصادی..... ۱۱
- مدیریت تعارض منافع در شهرداری اصفهان با تصویب طرح شفافیت..... ۱۲
- طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری کرج کلید خورد..... ۱۲
- محتوای چند رسانه ای تعارض منافع..... ۱۲
- تحلیل فضای مجازی: سیاست گذاری به نفع خود..... ۱۳

درآمد: مدیریت تعارض منافع: سازوکار هنجارهای اجتماعی یا قانون؟

در یک سنخ‌شناسی کلی از فرهنگ‌ها، می‌توان دو گونه فرهنگ فعال و منفعل را از یکدیگر تفکیک کرد.^۱ این دو گونه فرهنگ در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی از یکدیگر تمایز می‌یابند. برای مثال، اجتماع در فرهنگ فعال خصلت اجتماع ملی دارد که موفق شده گروه‌های مختلف قومی و زبانی را در خود ادغام کرده و نوعی سرمایه اجتماعی چندلایه در جامعه بیافریند. در مقابل، در فرهنگ منفعل، اجتماع خصلت قومی و شبه‌طبیعی دارد و گروه‌های مختلف قومی، مذهبی و نژادی مرزبندی‌ها، هویت‌ها و نظام‌های هنجاری غیرقابل ادغامی دارند که ممکن است در تضاد با همدیگر قرار گیرد.

یکی از ویژگی‌های فرهنگ فعال در مقابل فرهنگ منفعل، نوع برخورد با مقوله کژانگاری و جرم‌انگاری است. می‌دانیم که هنجار اجتماعی و قانون دو سازوکار مکمل برای کنترل اجتماعی و تنظیم انتظارات کنشگران جامعه هستند. هنجارهای اجتماعی در روابط عملی انسان‌ها شکل گرفته و تداوم می‌یابند و شکل‌های مطلوب یا نامطلوب کنشگری و حق و تکلیف متناسب با نقش‌ها و افراد را مشخص می‌کنند. این هنجارها خصلت آمرانه ندارند. اگر کسی از یک هنجار اجتماعی مانند احترام متقابل یا پرهیز از فردگرایی خودخواهانه در روابط انسانی تخطی کند، پلیس یا دستگاه قضایی او را بازداشت نمی‌کند؛ در مقابل خانواده، نزدیکان و اعضای جامعه فرد را ملامت می‌کنند و نوعی فشار هنجاری بر فرد متخطی وارد می‌کنند که او را وادار سازد رفتار خود را در آینده تصحیح کرده و مطابق انتظارات هنجاری جامعه سازد. در مقابل، قانون گونه‌ای مکانیزم کنترلی است که ضمانت اجرا دارد. فردی که از قانون تخطی می‌کند، برای مثال وارد حریم مالکیت دیگری شده یا اقدام به فحاشی و ضرب و شتم می‌کند، می‌تواند با شکایت زیان‌دیده یا مدعی‌العموم موضوع برخورد قضایی قرار بگیرد.

هم هنجارهای اجتماعی و هم قوانین برای برقراری نظم و روالمندی جامعه ضرورت دارند. واگذار کردن برخی امور به هنجارهای اجتماعی و عدم قانونگذاری ممکن است به هرج و مرج یا مجازات‌های خودسرانه بینجامد. لذا در جوامع مدرن، حکومت‌ها می‌کوشند با وضع قوانین و تضمین اعمال قهرآمیز آن قوانین در صورت لزوم، افراد متخطی و همچنین قربانیان را از برخورد مستقیم با یکدیگر پرهیز داده و به عنوان حد واسط میان افراد، نظم اجتماعی را برقرار سازند.

اما بدیهی است که قانونگذاری در تمام حوزه‌ها امکان‌پذیر و اساساً مطلوب نیست. بخش مهمی از روابط انسانی باید در چارچوب هنجارهای اجتماعی تنظیم شوند نه بر اساس اجبار قانونی. برای مثال پایبند کردن افراد به اخلاق جمعی

۱. این سنخ‌شناسی از منبع زیر اقتباس شده است: چلبی، مسعود، تحلیل اجتماعی در فضای کنش. تهران: نی. ۱۲۴-۱۲۵.

و رعایت انتظارات جامعه با استفاده از قانون ما را به وضعیت عجیب و غریبی از انواع آسیب‌های پیدا و پنهان می‌کشاند. تظاهر و نفاق تنها یکی از پیامدهای این وضعیت است. نفاق در جامعه‌ای پدید می‌آید که سازوکارهای هنجاری جای خود را به برخورد قانونی قهرآمیز و مجازات‌های مرتبط با آن داده است.

در مواجهه با پدیده تعارض منافع نیز ما با همین دوگانگی مواجه هستیم: آیا برای برخورد با تعارض منافع باید به سمت تصویب قوانین سخت‌گیرانه و اعمال قهرآمیز آن‌ها برویم یا اینکه بکوشیم مدیریت تعارض منافع را به بخشی از فرهنگ و هنجارهای جامعه بدل کنیم؟

فرهنگ منفعل، درصد اعمال کنترل دولتی بر تمام امور ریز و درشت است. در این فرهنگ کژانگاری (تخطی از هنجارهای اجتماعی) و جرم‌انگاری (تخطی از قوانین) به صورت دو دایره همپوشان درمی‌آیند. یعنی هرآنچه کژرفتاری پنداشته می‌شود، مشمول برخورد جرم‌انگارانه قانونی می‌شود. وضع قوانین متعدد برای امور ریز و درشت و مسائل خرد و کلان جامعه با این ایده که نظارت دولتی باید بر تمام ارکان زندگی شهروندان سیطره داشته باشد، در نهایت وضعیتی ایجاد می‌کند که هیچ میدان بازی‌ای برای هنجارهای اجتماعی باقی نمی‌ماند.

در مقابل، فرهنگ فعال می‌کوشد تا دایره جرم‌انگاری را به عنوان محدوده‌ای کوچک درون دایره کژانگاری نگاه دارد. یعنی تنها بخشی از تخطی شهروندان از استانداردهای رفتاری، مشمول جرم‌انگاری و برخورد قانونی شود و بخش وسیع‌تر در همان دایره کژانگاری و سازوکارهای هنجاری باقی بماند.

فرهنگ فعال: دایره محدود جرم‌انگاری درون کژانگاری

فرهنگ منفعل: یکسان‌پنداری جرم‌انگاری و کژانگاری

همین دوگانه در مواجهه با مسئله تعارض منافع هم قابل تصور است. اگر نگاه ما به مسئله تعارض منافع مبتنی بر نگاه کیفی است که با کشف افراد دارای تعارض منافع درصد اعمال مجازات‌های سنگین حبس و انفصال و شلاق برای آن‌ها باشیم، در دام جرم‌انگاری خام افتاده‌ایم. درست است که مدیریت تعارض منافع نیازمند سازوکارهای کنترلی قانونی و ضمانت‌های اجرایی مرتبط نیز هست، اما بخش مهمی از مسئله مدیریت تعارض منافع در حوزه هنجاری و فرهنگی رخ می‌دهد. در این حوزه، به جای اعمال مجازات‌های کیفی سخت‌گیرانه، باید بر روش‌های نرم و تدریجی اجتماعی تکیه کرد. آگاهی‌بخشی، آموزش، مطالبه‌گری مسئولانه، مشارکت و اولویت دادن به اعتماد عمومی ارکان

این روش‌ها هستند. در جامعه‌ای که اساساً آشنایی درست و دقیقی با مفهوم تعارض منافع و موقعیت‌های آن ندارد، تصویب شتابزده قانون آن هم قانونی که مکرراً بر کیفرها و مجازات‌های سنگین برای متخبطیان تکیه می‌کند، علاوه بر آن که مرادف با از کارکرد انداختن قانون است، پیامدهای جبران‌ناپذیر در پیچیده شدن اشکال فساد و منفعت‌جویی شخصی و دور زدن قانون پدید می‌آورد.

مدیریت تعارض منافع در ماهیت امر نوعی بازتعریف نظام هنجاری جامعه است؛ بازتعریفی که مستلزم تقدم دادن به مصلحت جمعی، خیر عمومی و اخلاق حرفه‌ای نسبت به مصلحت شخصی و منفعت فردی است. در این بازتعریف کنشگران یک جامعه می‌آموزند که نباید با تصمیمات خود زمینه‌ساز تبعیض‌های ناروا به نفع خود یا بستگانشان شده و حقوق و منافع افراد دیگر را محدود یا نقض کنند؛ به علاوه به افراد آموزش داده می‌شود که نباید از امانت‌هایی که موقعیت شغلی یا حرفه‌ای در اختیار آن‌ها قرار داده مانند اختیارات یا اطلاعات درونی، در راستای کسب منافع شخصی بهره بگیرند. همچنین به افراد آموزش داده می‌شود اگر در چنین موقعیت‌هایی قرار گرفتند چگونه از آن خارج شده یا بر آن غلبه کنند.

با این حال تردیدی نیست که همیشه افرادی در جامعه پایبندی به هنجارهای اجتماعی نداشته و منافع فردی را بر خیر عمومی اولویت می‌دهند و ابایی از اعمال تبعیض علیه دیگری برای کسب منفعت شخصی ندارند. طبیعی است که در اینجا استفاده از سازوکارهای کنترلی نظیر اعمال قانونی و مجازات هم ضرورت می‌یابد. اما اگر در بدو امر و در مواجهه با تمام افراد جامعه، درصدد آن برآییم که موقعیت‌های تعارض منافع مبتلا به این افراد را با برخورد قضایی و جرم‌انگاری کنترل کنیم، انبوهی از پرونده‌های قضایی به سیستم قضایی اضافه می‌کنیم که تحمیل بار غیرقابل تحمل برای این سیستم است.

ماحصل سخن اینکه در مدیریت تعارض منافع هرچند اقدامات هنجاری و قانونی مکمل یکدیگر و لازم و ملزوم هم هستند، اما بدون طی پیش‌نیازهای هنجاری نباید به تحمیل رویکرد جرم‌انگارانه پرداخت. جرم‌انگاری تنها در بطن رویکرد بسط‌یافته کژانگارانه است که می‌تواند موثر واقع شود.

تا اطلاع ثانوی، جامعه، فضای سیاستگذاری و بدنه اداری کشور از فعالیتهای مستمر ترویجی، آموزشی و مشارکتی برای تثبیت مفهوم و موقعیت‌های تعارض منافع بی‌نیاز نخواهد بود. سیاستگذاران، قانونگذاران و حاکمان باید این فرصت را به خود و به جامعه بدهند که تعارض منافع و آفت‌ها و پیامدهای نامطلوب آن را درون نظام هنجاری خود جذب و ادغام کنند و سپس درصدد اجرای مرحله بعدی و اعمال نظارت‌های قانونی، قضایی و پلیسی سخت‌گیرانه برآیند.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

احمد نادری، نایب رئیس کمیسیون آموزش تصریح کرد: طرح اصلاح نظام آموزش پزشکی و ایجاد عدالت در دسترسی به خدمات درمانی در کمیسیون آموزش، با لابی سنگین وزارت بهداشت مواجه شد چرا که هدف آن مبارزه با تعارض منافع است.

حسن شجاعی، رئیس کمیسیون اصل نود در مجلس با اشاره به تفویض اختیار صدور مجوز داروخانه به انجمن داروسازان تهران اظهار داشت: اعطای اختیارات حاکمیتی به انجمن های صنفی مصداق تعارض منافع است.

علی صالحی، سخنگوی شورای اسلامی شهر اصفهان با اعلام اینکه طرح «شفافیت و ارتقای سلامت اداری» شهرداری اصفهان به تایید فرمانداری این شهر رسیده گفت: تعارض منافع و تکالیفی که برای اعضای شورای اسلامی شهر لحاظ شده باید مورد توجه اعضا و مدیران شهرداری اصفهان قرار گیرد.

محمد اسدیان، رئیس مرکز پژوهش های شورای شهر کرج از آغاز تدوین طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری کرج در شورای شهر کرج خبر داد.

شماری از مهندسان ساختمان با راه اندازی کارزاری در پایگاه کارزار، طی نامه ای به وزیر راه و شهرسازی، خواهان اجرای بدون تبعیض دستورالعمل منع منافع متعارض در حوزه نظام مهندسی ساختمان شدند.

مشروح اخبار هفته

❖ هشدار نظام مهندسی به کارکنان دارای پروانه نظام مهندسی در دستگاه‌ها ❖

سازمان نظام مهندسی استان گیلان - ۳ بهمن ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

سازمان نظام مهندسی استان گیلان طی اطلاعیه‌ای به مهندسان دارای پروانه اشتغال بکار مهندسی از سازمان خواست پیرو دستورالعمل وزارت راه و شهرسازی و مکاتبات بعدی در ارتباط با «تعارض منافع اشخاص دارای پروانه اشتغال بکار مهندسی» تا زمان مشخص شدن نتیجه مکاتبه سازمان نظام مهندسی با اداره کل راه و شهرسازی در مورد کارکنان دستگاه‌های دولتی و عمومی دارای پروانه اشتغال، این افراد از استفاده از پروانه نظام مهندسی پرهیز کنند. مطابق این اطلاعیه مسئولیت عدم رعایت دستورالعمل تعارض منافع بر عهده اشخاص مشمول که از این دستورالعمل استنکاف کنند خواهد بود.

📧 آژانس خبری ریحان

❖ تعارض منافع ظاهری و باطنی در سازمان بورس تهران ❖

سید محمد علوی (دبیرکل جامعه حسابداران رسمی) - ۳ بهمن ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

گزارش بررسی اجمالی حسابرس مستقل دوره مالی ۶ ماهه منتهی به شهریور بورس تهران در موعد زمانی مقرر در سامانه کدال منتشر شد. بررسی مفاد این گزارش نشان می‌دهد در خصوص دو موضوع استخراج رمزارز و بدهی به شهرداری، هشت بار از فعل کتمان کردن در بندهای مختلف گزارش حسابرسی استفاده کرده است. به صورتی که کلیه تصمیمات، اقدامات و فرآیندهای منتهی به استخراج رمزارز و بدهی به شهرداری که بیش از یک سال مالی گذشته در جریان بوده توسط مدیرعامل و هیات‌مدیره کتمان شده و ساختارها و فرآیندهای ارکان راهبری و حکمرانی کنترل‌های داخلی شرکت قادر به پیشگیری و کشف موضوع نبوده‌اند!

با توجه به جایگاه بورس تهران در بازار سرمایه و وجود تعارض منافع ظاهری و باطنی، ضرورت اصلاح مقررات مربوطه و تدوین ضوابط خاص، برقراری نظارت‌های کارآمد و تشدید تنبیهات انضباطی مختص اعضای هیات مدیره و مدیرعامل بورس‌های چهارگانه الزامی است. به صورتی که مانع از کتمان‌های آتی شود از حکمرانی مطلق مدیرعامل پیشگیری کند و بر راهکارهای منفعل نبودن هیات‌مدیره تمرکز کند.

همچنین سازمان بورس به دلیل همین اهمیت و حساسیت با معرفی نماینده ناظر در هیات‌مدیره بر بورس‌های چهارگانه نظارت مستقیم هم دارد. اما وقتی به نظر می‌رسد همین حضور مستقیم نیز فاقد کارایی و اثربخشی در این حوزه بوده، چگونه نظارت‌های غیرمستقیم سازمان بر فعالیت ناشران و نهادهای مالی قابلیت اتکا دارد؟

📧 دنیای اقتصاد

❖ مصادیقی از تعارض منافع در امور تعاون ❖

راضیه شیخ رضایی (کارشناس پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۳ بهمن ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی

دو موقعیت مهم تعارض منافع در امور تعاون عبارت‌اند از: تعارض منافع اشتغال بیرونی کارکنان اداره‌های تعاون و تعارض منافع ارتباطات پسا‌شغلی و یا درب‌های گردان در معاونت تعاون. علاوه بر این به نظر می‌رسد که همه کارکنان دولتی که در تعاونی‌های مرتبط به مشاغلشان عضویت دارند، دارای تعارض منافع هستند.

تعارض منافع اشتغال بیرونی کارمندان امور تعاون: تعارض منافع اشتغال بیرونی یا هم‌زمان در سطح اداره‌های دولتی تعاون شامل واحدهای ستادی و اجرایی است که کارمندان آن‌ها این امکان را دارند که هم در موقعیت دولتی در امور تعاون اشتغال داشته باشند و هم در شرکت‌های تعاونی کار کنند. اشتغال کارشناسان به‌عنوان مشاور / حسابرس، اشتغال هم‌زمان کارشناسان به شکل کارشناس رسمی دادگستری تعاون و اشتغال کارکنان وزارت تعاون در نهادها و شرکت‌های غیردولتی سه نمونه رایج از این موضوع هستند.

ارتباطات پسا‌شغلی (درب‌های گردان): مدیران ارشد دولتی که از بخش دولتی خارج می‌شوند می‌توانند به‌واسطه رانت اطلاعات و روابط غیررسمی بسیاری که در بخش‌های دولتی دارند بازیگران قدرتمندی در بخش غیردولتی و خصوصی باشند. بخش غیردولتی در امور تعاون می‌تواند اتاق‌های تعاون و یا اتحادیه‌ها باشد و در سطح خردتر در بخش خصوصی، خود شرکت‌های تعاونی باشند. حضور مستعفیان و بازنشسته‌های امور تعاون در اتاق‌های تعاون نمونه‌ای از درب‌های گردان است.

تعارض منافع اشتغال کارکنان دولت در تعاونی‌های مرتبط با حیطه شغلی: مطابق با قانون، کارمندان دولت تنها می‌توانند در شرکت‌های تعاونی عضو شوند اما این قانون به دلیل تفسیرپذیری بالایی که دارد، منجر به سوءبرداشت‌های متعددی شده است. اشتغال / عضویت کارکنان حکومتی در شرکت‌های تعاونی کارکنان نمونه‌ای از این تعارض منافع است.
✉ مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

❖ اعطای اختیارات حاکمیتی به انجمن‌های صنفی مصداق تعارض منافع است ❖

حسن شجاعی (رئیس کمیسیون اصل نود در مجلس) - ۴ بهمن ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

دیروز نامه‌ای از معاونت غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی تهران به انجمن داروسازان تهران ارسال شده که بر اساس آن قرار است بخشی از اختیارات حاکمیتی صدور مجوز داروخانه به این انجمن واگذار شود. این در حالی است که اعطای اختیارات حاکمیتی به انجمن‌های صنفی مصداق تعارض منافع است.

تا دیروز ذی نفعان انحصار مجوز داروخانه به دنبال اجرایی نشدن آئین نامه جدید تاسیس داروخانه بودند و حالا به دنبال در دست گرفتن گلوگاه صدور مجوز داروخانه هستند. وزارت بهداشت باید این روند تشدیدکننده انحصار مجوز را متوقف کند در غیر این صورت کمیسیون اصل نود ورود خواهد کرد.

❖ آیا آیین نامه تاسیس داروخانه‌ها با تعارض منافع مواجه است؟❖

خبرگزاری صداوسیما - ۷ بهمن ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

سال گذشته تصویب یک آیین نامه با هدف رفع انحصار در تاسیس داروخانه مخالفت‌هایی از سوی انجمن داروسازان به همراه داشت. علی فاطمی نایب رئیس انجمن داروسازان گفت: مخالفت اعضای انجمن داروسازان با این آیین نامه به علت ایرادهای آن است و سازمان‌های بیمه هم زیربار پوشش بیشتر در صورت تصویب آیین نامه نخواهند رفت. در نهایت در تاریخ ۸ خرداد ۱۴۰۰ آیین نامه جدید تاسیس داروخانه‌ها تصویب شد.

علی آذراشک متخصص داروساز از مزایای این آیین نامه گفت: این آیین نامه انحصار موجود در تاسیس داروخانه‌ها را از بین می‌برد و دسترسی مناطق محروم به داروخانه‌ها را بیشتر می‌کند، اما فقط پس از چند ماه از تصویب آیین نامه معاون غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی تهران در نامه‌ای همه‌ی مراحل مجوز، اداره و تاسیس داروخانه‌ها را به انجمن داروسازان محول کرد. حسین قناعتی رئیس دانشگاه علوم پزشکی تهران درباره این نامه توضیح داد: در دنیا اغلب کارها به انجمن‌ها واگذار می‌شود و در این خصوص، چون افراد متخصص در این انجمن حضور دارند کار به آن‌ها سپرده شده است و دانشگاه بر نحوه اجرای امور نظارت خواهند کرد. البته به نظر کارشناسان این واگذاری اختیارات مصداق تعارض منافع است و باید در خصوص این نامه تجدید نظر کرد.

محمود خرم آبادی توضیح داد: انجمن داروسازان از واگذاری اختیارات در خصوص تاسیس داروخانه‌ها منافعی می‌برد و این مغایر با آنچه در آیین نامه جدید تاسیس داروخانه ذکر شده است حتی براساس قانون اگر قرار است این واگذاری رخ دهد چرا به صورت مناقصه به مردم یا گروه‌های دیگر نباشد و به انجمن داروسازان که تعارض منافع دارد واگذار شود؛ از طرفی کمیسیون اصل نود که در جبران تصویب این آیین نامه است نسبت به بی توجهی به این آیین نامه گلایه دارد.

✉ خبرگزاری صداوسیما

❖ تعارض منافع بر تصمیم‌گیری‌های کلان حوزه پزشکی حاکم است❖

علی بابایی کارنامی (نماینده مردم ساری و میانرود) - ۴ بهمن ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

در زمان بررسی رای اعتماد با وزیر بهداشت اتمام حجت کردیم که اگر بخواهد در سمت مدیریت ارشد حوزه سلامت قرار بگیرد باید تعارض منافع را حل کند و وی نیز قول داد که در این زمینه اقدام کند. از آقای عین‌الهی می‌خواهیم اگر قرار است بر اساس گفتمان آقای ریسی فعالیت کرده و عدالت اجتماعی را رعایت کند باید مدیریت تعارض منافع را در بخش‌های مختلف رفع کرده و شبکه‌های مختلف نظام حکمرانی پزشکی را به نفع مردم و سیاست‌های عادلانه اقتصادی کشور مدیریت کند. در غیر این صورت به زودی وی را به مجلس فراخوانده و حتما در قالب استیضاح، عملکرد وزیر بهداشت را زیر تیغ نظارتی مجلس خواهیم برد چرا که این نوع عملکرد را بر نمی‌تابیم.

✉ خبرگزاری برنا

❖ درخواست اجرای کامل بخشنامه تعارض منافع در نظام مهندسی ❖

کارزار (بستر مستقل جمع آوری امضا) - ۴ بهمن ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

شماری از مهندسان ساختمان با راه اندازی کارزاری در پایگاه کارزار، طی نامه‌ای به وزیر راه و شهرسازی، خواهان اجرای بدون تبعیض دستورالعمل منع منافع متعارض در حوزه نظام مهندسی ساختمان شدند. انتقاد تلویحی این نامه این است که چرا این بخشنامه در مورد کارکنان وزارت راه و شهرسازی اجرایی نمی‌شود. متن کارزار مذکور به شرح زیر است: «جناب آقای مهندس رستم قاسمی، وزیر محترم راه و شهرسازی، با سلام. درخواست ما امضاکنندگان این کارزار اجرای کامل و بدون تبصره بخشنامه تعارض منافع و سلیقه‌ای رفتار نکردن ادارات راه و شهرسازی استان‌ها در خصوص ابلاغ به ادارات و تمامی کارکنان شاغل دارای پروانه اشتغال به کار ادارات مذکور در بخشنامه تعارض منافع است. این بخشنامه توسط وزارت راه و شهرسازی در تاریخ ۱۲ تیرماه سال ۱۴۰۰، در جهت ارتقای سلامت اداری و بر اساس اختیار ناشی از ماده ۱۲۳ آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان صادر شده است. با تشکر» لازم به ذکر است که تا ۹ بهمن ۱۱۰۰ نفر این کارزار را امضا کرده‌اند.

🔗 کارزار

❖ تضاد منافع وزارت نفت با توسعه اتوگاز ❖

مصطفی طاهری (عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس) - ۵ بهمن ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه انرژی

دنیای اقتصاد: برخی نمایندگان مجلس در تلاش هستند تا دولت را به توسعه زیرساخت‌ها برای افزودن گاز مایع (LPG) به سبد سوخت خودروها ملزم کنند و برای این کار دلایل خود را دارند. مجلسی‌ها درباره سهم ۱۰۰ درصدی وزارت نفت از صادرات LPG انتقادهایی دارند و این امر را که قانون درباره اش سکوت کرده است، موجب بی‌رغبتی وزارت به بر عهده گرفتن توسعه LPG برای خودروها یا همان اتوگاز می‌دانند.

مصطفی طاهری عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس در این باره گفت: سهم ۱۰۰ درصدی وزارت نفت از درآمدهای صادراتی LPG از دیگر موانع توسعه اتوگاز است. بر اساس قانون، سهم وزارت نفت از منافع حاصل از صادرات فرآورده‌های نفتی مثل بنزین و گازوئیل ۱۴/۵ درصد است، اما قانون درباره سهم وزارت نفت از درآمد صادراتی گازمایع سکوت کرده و درصدی برای منابع حاصل از صادرات پروپان و بوتان در بودجه مشخص نکرده است. در این میان، به نوعی وزارت نفت از سکوت قانون به نفع خود بهره گرفته و تمام منابع گازمایع را از آن خود کرده است. این در حالی است که پیش‌بینی می‌شود سال آینده درآمد حاصل از صادرات گازمایع به ۸۰ هزار میلیارد تومان برسد.

🔗 روزنامه دنیای اقتصاد

❖ طرح اصلاح نظام آموزش پزشکی در جهت مبارزه با تعارض منافع ❖

احمد نادری (نایب رئیس کمیسیون آموزش) - ۶ بهمن ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

طرح اصلاح نظام آموزش پزشکی و ایجاد عدالت در دسترسی به خدمات درمانی در کمیسیون آموزش، با لابی سنگین وزارت بهداشت مواجه شد چرا که هدف آن مبارزه با تعارض منافع و رفع انحصار طلبی برخی در حوزه پزشکی است. پیش از این و تا سال ۱۳۶۴ نظام آموزش عالی کشور به صورت ادغامی با حوزه آموزش پزشکی اداره می‌شد، افزون بر این تجربه‌های بین المللی نیز به ما می‌گوید که باید به سمت ادغام بخش آموزش پزشکی با وزارت علوم حرکت کنیم. طبیعی است که هرکجا رقم‌های سنگین رد و بدل می‌شود، تعارض منافع نیز وجود داشته باشد. کمیسیون آموزش، کمیسیون نخبه مجلس است و نمی‌توان نظر اعضای این کمیسیون را با اعمال لابی و فشار تغییر داد. ادامه بررسی طرح اصلاح نظام آموزش پزشکی و ایجاد عدالت در دسترسی به خدمات درمانی در کمیسیون آموزش در نشست‌های آتی کمیسیون صورت خواهد گرفت.

📍 خانه ملت

❖ تعارض منافع مانع اصلی اجرا نشدن پزشک خانواده ❖

محسن شمس الدینی مقدم (کارشناس نظارت بیمارستانی اداره کل درمان تأمین اجتماعی

استان تهران) - ۶ بهمن ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

بررسی حوزه سلامت کشور حکایت از وجود انواع گوناگون تعارض منافع در حوزه مذکور دارد. به طور مشخص تعارض منافع در نظام پرداخت، عدم یکسان بودن جزء حرفه‌ای در بیمارستان‌های دولتی، خصوصی و عمومی، فعالیت مدیران ارشد وزارت بهداشت و سازمان تأمین اجتماعی در بخش خصوصی، سهامداری مدیران دولتی در بیمارستان‌ها و شرکت‌های دارویی و تجهیزات پزشکی از جمله مهم‌ترین مصادیق و موقعیت‌های تعارض منافع در نظام سلامت کشور به حساب می‌آید. وجود پدیده تعارض منافع در حوزه سلامت را می‌توان به عنوان یکی از دلایل اصلی عدم اجرای کامل برنامه‌های اصلاحی در نظام سلامت از جمله «پرونده الکترونیک سلامت»، «پزشک خانواده» و «نظام ارجاع» معرفی کرد. بنابراین مدیریت تعارض منافع نه تنها منافع ملی کشور و رضایت عمومی را تأمین خواهد کرد بلکه به بهبود فرآیندها، افزایش بهره‌وری و ارتقای مدیریت نظام سلامت منجر خواهد شد.

یکی از راهکارهای حل مدیریت تعارض منافع در حوزه سلامت شفافیت و افشای تعارض منافع، اعلام عمومی درآمد و هدایای دریافتی مدیران، شفافیت مشاغل و سهامداری پزشکان است. علاوه بر این باید اسامی مدیرانی که با اخذ هدایا تغییری در تصمیمات و سیاست‌گذاری‌ها اعمال کرده‌اند را افشا نمود. از طرفی می‌توان با استفاده از پرونده الکترونیک سلامت ضمن ایجاد شفافیت و تجزیه و تحلیل داده‌ها، روابط اقتصادی بین خدمتگزاران مختلف را تشخیص داد و در صورت وجود ارتباط‌های فسادآمیز مانند ارتباط بین صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی با پزشکان، ارتباط بین پزشکان با داروخانه‌ها و مراکز تشخیص طبی مقابله کرد.

📍 باشگاه خبرنگاران دانشجویی ایران

❖ تصویب طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری کرج گرگشاست ❖

پویا پارسا (استاد دانشگاه و پژوهشگر مدیریت شهری) - ۷ بهمن ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

تصویب طرح پیشنهادی مدیریت تعارض منافع در شهرداری کرج و اجرایی شدن آن گرگشاست. طرح تعارض منافع می‌تواند گامی به جلو باشد و شرایطی را به وجود آورد تا مطالبه‌گری از طرف شهروندان، رسانه‌ها و افرادی که می‌توانند به صحنه بیایند شرایط بهتری را برای شهر کرج به وجود آورد.

✉ خبرگزاری ایسنا

❖ دریافت هدیه دفاع همیشگی متهمان جرایم اقتصادی ❖

حمیدرضا علی قزوینی (پژوهشگر و قاضی دادگستری) - ۷ بهمن ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

مرز بین هدیه و رشوه بسیار باریک است و در مواردی تعیین این مرز به‌سادگی میسر نیست و به همین دلیل نیز این ادعا به‌عنوان دفاع غالب در پرونده متهمین به رشوه دائماً مطرح می‌شود. رشوه یک کنش دوجانبه و هدیه یک کنش یک‌جانبه است به این معنا که رشوه با طرح یک پیشنهاد (غیرقانونی یا غیراخلاقی) از سوی رشوه‌دهنده (یا تقاضای غیرقانونی یا غیراخلاقی) از سوی رشوه‌گیرنده همراه است. در مقابل، هدیه یک تعامل یک‌سویه است که از سوی اهداءکننده به فرد مذکور پیشنهاد یا اهدا می‌شود. اگرچه رشوه مصداق فساد است اما دریافت هدیه توسط مسئولین نیز مصداق بارز تعارض منافع است. به این معنا که با دریافت رشوه، دریافت‌کننده، به‌صراحت یا به‌طور ضمنی، متعهد می‌شود که در قبال آن، برخلاف وظیفه رسمی، قانونی و اخلاقی خود، تقاضا یا درخواست پرداخت‌کننده را برآورده سازد. مطالعه پرونده‌ها نشان می‌دهد برخی از متهمین پرونده‌های اقتصادی به‌واقع قصد دریافت رشوه نداشته‌اند، ولی با دریافت هدایا، ناخودآگاه و جهت جبران زحمات هدیه‌دهنده مرتکب تخلف شده‌اند. زمان اهدای هدیه و ارزش مادی آن از نکات قابل توجه برای فهم این موضوع است که آیا هدیه سبب تخلف کارگزار شده، یا همان کارکرد رشوه را داشته است یا خیر. به عنوان مثال اهدای کیف‌های پر از دلار به مدیران شهرداری و شورای شهر در زمانی که قرار است مجوزهایی برای ساخت و ساز برای اهدا کنندگان صادر شود می‌تواند معیاری برای تشخیص ماهیت هدیه با کارکرد رشوه باشد.

اما سوال اینجاست که چگونه می‌توان در مقابل اخذ هدیه با کارکرد رشوه مقابله کرد. آبان ماه امسال مجلس شورای اسلامی فوریت طرح موسوم به «مدیریت تعارض منافع فردی با منافع عمومی کشور» را در بیست ماده به تصویب رساند. اگر چه این طرح از نظر محتوایی و ساختاری دارای ایرادات جدی و متعددی است لیکن ارائه آن نقطه مثبتی برای کنترل هدایا و مشکلات مرتبط با آن است که می‌بایست هر چه سریع‌تر نواقص آن برطرف و جهت تبدیل به قانون اقدام شود.

✉ خبرگزاری میزان

❖ مدیریت تعارض منافع در شهرداری اصفهان با تصویب طرح شفافیت ❖

علی صالحی (سخنگوی شورای اسلامی شهر اصفهان) - ۹ بهمن ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

طرح «شفافیت و ارتقای سلامت اداری» با پیشنهاد هشت نفر از اعضای شورای اسلامی شهر اصفهان مطرح شد، مورد بررسی قرار گرفت و به تصویب رسید. از ۲۹ دی ماه که قانون تصویب شده، به کارگیری بستگان با توجه به شرایطی که در طرح قید شده، ممنوع است و هر فردی این کار را انجام دهد مرتکب تخلف اداری شده لذا شرایطی حتی قضائی در طرح پیش بینی شده تا برخوردهای قانونی انجام شود. طبق طرح شفافیت در رابطه با سفرهای خارجی، تعارض منافع و تکالیفی که برای اعضای شورای اسلامی شهر لحاظ شده، باید مفاد مطرح شده مورد توجه قرار گیرد، همچنین از ۲۹ دی ماه دبیرخانه موظف است که شرایط را برای حضور و غیاب و آرا فراهم کند، البته در حوزه مدیریت تعارض منافع، یک بند محرمانگی اطلاعات شغلی را برای شخص کارمند قرار دادیم تا این فرد نتواند از اطلاعات شغلی خود در جای دیگری استفاده کند. رعایت نکردن طرح شفافیت تخلف است و شهردار اصفهان می تواند از ابزار تنبیهی استفاده کند و حتی قابلیت اقامه دعوا در محاکم قضائی نیز وجود دارد.

✉ خبرگزاری ایمننا

❖ طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری کرج کلید خورد ❖

محمد اسدیان (رئیس مرکز پژوهش‌های شورای شهر کرج) - ۹ بهمن ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

شورای ششم طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری کرج را آماده ارائه کرده است. بعید میدانم کسی از اعضای شورا مخالف این طرح زیر بنایی باشند. این طرح در قالب ۹ فصل و ۱۸ ماده تنظیم شده که بخش‌هایی از آن شامل: منع معامله با شرکت‌های طبقه اول همبستگان شاغل در شهرداری، -منع بکارگیری بستگان درجه یک در معاملات، ذکر شفاف مفاد قراردادهای شهرداری، عدم ارائه خدمات حقوقی از سوی وکلای دادگستری که با شهرداری همکاری دارند، عدم تعیین پاداش توسط مدیر برای خود، عدم بکارگیری طبقه اول وابستگان اعضا شورا و شهردار در دوره متولیت، منع استفاده از اطلاعات و استاد سازمانی توسط مدیران و کارکنان شهرداری و اعضا شورای شهر، راه اندازی سامانه گزارش دهی و گزارش گیری برای شهروندان است.

✉ خبرگزاری مهر

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، یک برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع به شرح زیر در فضای مجازی منتشر شد:

- [اشتغال همزمان و معاون پارلمانی دو نهاد](#) / اقتصاد نیوز / ۵ بهمن ۱۴۰۰

تحلیل فضای مجازی: سیاست‌گذاری به نفع خود دست باز منتفعین در سیاست‌گذاری

محمد عادلی

در هفته گذشته برخی اقدامات در دست اجرا مورد نقد کاربران قرار گرفته‌اند چراکه کسانی در آن‌ها دخیل بوده‌اند که خود از آن سیاست‌ها و اقدامات منتفع می‌شده‌اند. از مهم‌ترین آن‌ها اصلاح حداقل و حداکثر حقوق کارمندان دولت بوده است که نمایندگان مجلس در لایحه بودجه ۱۴۰۱ اعمال کرده‌اند. انتقادات نیز از این بابت بوده است که ممکن است نمایندگانی از این افزایش بهره‌مند شوند. علاوه بر این در حوزه دارو نیز گام‌هایی در این راستا برداشته شده است چنانچه قرار شده است انجمن داروسازان که یکی از ذینفعان اصلی این حوزه است، از این به بعد در صدور مجوز داروخانه دخالت داده شود. همین مسئله به شکلی دیگر نیز خود را در اتحادیه‌ها و شیوه برخورد آن‌ها با اعضایشان نشان می‌دهد که کاربرانی به چند مورد از آن‌ها اشاره کرده‌اند.

یکی از موقعیت‌های تعارض منافع موقعیت اتحاد قاعده‌گذار و مجری یا سیاست‌گذاری برای خود است. این موضوع را می‌توان نقش‌هایی با منافع متعارض تعریف کرد که جمع آن در یک شخص یا سازمان می‌تواند به سوگیری ناروا در تصمیمات منجر شود. در کلان‌ترین سطح مدیریت، در تمام حکومت‌ها قوه مقننه از قوه مجریه تفکیک شده است، در سطح خرد نیز لازم است قاعده‌گذار از مجری منفک شود، چراکه تعارض منافع نقش مجری و نقش قانون‌گذار سبب عدم تعهد به یکی از این نقش‌ها می‌شود. در ادبیات تعارض منافع، اتحاد قاعده‌گذار و مجری زمانی رخ می‌دهد که افراد برای خود قاعده‌گذاری کنند.

افزایش حقوق به نفع خود

در هفته گذشته خبری در مورد اصلاح افزایش حقوق کارکنان دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۱ منتشر شد که بنا به آن حداقل حقوق به پنج میلیون و شش صد هزار تومان می‌رسد. هرچند این خبر برای کارمندان دولت به خصوص کسانی که در رده‌های پایین حقوقی قرار دارند، می‌تواند خوشحال‌کننده باشد اما در کنار آن پیشنهاد افزایش حداکثر حقوق نیز از ۳۷ میلیون به ۳۹ میلیون تومان مطرح شد. همین مسئله سبب بروز انتقاداتی از نمایندگان مجلس در فضای مجازی شد که چرا سیاست‌گذاران سیاستی را پیش می‌گیرند که خود می‌توانند از آن منتفع باشند. کاربری در این مورد می‌نویسد:

 «کمیسیون تلفیق حداقل حقوق رو یک میلیون اضافه کرد؛ تا اینجا خبر خیلی خوبه، اما بقیشم بخونید... حداکثر حقوق نیز از ۳۷ به ۳۹ میلیون تغییر یافت. خدا قوت آقای حاجی بابایی؛ این کار رو انجام نمی‌دادی بهتر بود.»

در این میان کاربرانی هم بودند که برای تأکید بیشتر بر اختلاف حداکثر و حداقل حقوق کارمندان دولتی در ایران آن را با دیگر کشورها مقایسه می کردند. هر چند اطلاعاتی که در این مقایسه می دادند لزوماً درست نبود اما همین امر نشان می دهد که چگونه سیاستی می تواند به اعتماد عمومی در جامعه ضربه زند. کاربری در این مورد می نویسد:

«در نظام سلطه، استبدادگر و کاپیتالیست آمریکا سقف حقوق ها نسبت به کف آن نهایتاً ۴ برابر است ولی مجلس انقلابی ما، رأی به اختلاف چند برابری حقوق ها می دهد. چرا؟ چون تعارض منافع در این مملکت بیداد می کند!».

مداخله یک جانبه انجمن صنفی در سیاست گذاری

حسن شجاعی؛ نماینده مجلس در توئیتر خود از نامه ای سخن گفته است که در آن قرار شده است بخشی از اختیارات صدور مجوز داروخانه به انجمن داروسازان تهران واگذار شود. این نماینده بر این باور است که این وضعیت می تواند به [تعارض منافع](#) منجر شود چراکه نهادی مسئولیت سیاست گذاری را بر عهده خواهد گرفت که در همان حوزه ذینفع است:

«این در حالی است که اعطای اختیارات حاکمیتی به انجمن های صنفی مصداق تعارض منافع است. تا دیروز ذی نفعان انحصار مجوز داروخانه به دنبال اجرایی نشدن آئین نامه جدید تأسیس داروخانه بودند و حالا به دنبال در دست گرفتن گلوگاه صدور مجوز داروخانه هستند. وزارت بهداشت باید این روند تشدیدکننده انحصار مجوز را متوقف کند در غیر این صورت کمیسیون اصل نود ورود خواهد کرد».

کاربری نیز در پاسخ به وی اشاره کرده است که مسئله [تعارض منافع در نظام دارویی](#) ایران مدت ها است که وجود دارد چراکه پزشکان و داروسازان در اغلب اوقات مناصب این حوزه را در اختیار خود گرفته اند:

«همین حالا هم مردان داروساز داروخانه و شرکت دار پست های مقررات نویسی را در سازمان و دانشگاه ها فتح کرده اند! نظام دارویی سلطنتی مشروع شده با مقررات پر از تعارض منافع!».

اعطای اختیار صدور مجوز به اصناف تقسیم کار رایجی در ارتباط میان حکومت و اصناف است. با این حال، این موضوع در صورتی که تحت ضوابط مدیریت تعارض منافع نباشد، می تواند به بروز مسائل جدیدی منجر شود. در واقع ممکن است از یک وضعیت تعارض آمیز که در آن افراد صاحب منصب دولتی به صدور مجوز برای خود می پردازند، به وضعیت تعارض آمیز جدیدی منتقل شویم.

اتحادیه ها؛ حامی اعضا یا مانع فعالیت

[اتحادیه ها](#) از دیرباز نهادهایی بوده اند که برای پیگیری حقوق و مطالبات صنفی خاص پدید آمده اند؛ اما آنچه در ایران اتفاق افتاده است این است که بسیاری از افراد فعال در حوزه ای خاص اتحادیه ها را نه حامی خود که مانعی بر سر راه کسب و کار خود می دانند. عمده مشکلی هم که افراد با اتحادیه های خود دارند آن است که این نهادها تبدیل به محل

درآمدی برای عده‌ای از افراد شده‌اند که با انواع تحمیل هزینه به اعضا به درآمدزایی می‌پردازند. علاوه بر این سران اتحادیه‌ها توان آن را دارند که در حوزه‌ای که خود در آن ذینفع هستند، به سیاست‌گذاری پرداخته و به نفع خود کار کنند. در این بین الزام قانون به عضویت در اتحادیه‌ها نیز وضعیت را برای فعالان اقتصادی دشوارتر کرده و موجبات ناخرسندی آن‌ها را فراهم کرده است:

«قانون نظام صنفی این الزام را در مواد ۱۲، ۲۶ و ۳۰ ایجاد کرده که حتماً باید سراغ اتحادیه رفت مگر در معدود موارد خاص. خوب چه باید کرد؟ عضو این نشن باید عضو یکی دیگه بشن. قانون الزام‌آور کرده عضویت در یک اتحادیه را و هر اتحادیه‌ای این تعارض منافع را در هر حال داره. آیا فکر می‌کنید بشه کاری کرد که این مسیر اصلاح بشه؟»

«عملاً شریک جرم و مقوم همون فرایندهای مزاحم مجوز هستند. ایجاد اتحادیه‌های مختلف محتاج توافق چند نفره با حق عضویت و... خودش یک بی‌زینسه که از توش هم پول درمیاد هم رانت هم خیلی چیزای دیگه. اونا خودشون عملاً مسیر پروژه و کار را فیلتر می‌کنند. مانع کسی میشن یا مسیر کسی رو روغن کاری می‌کنند.»

البته مشکلات اتحادیه‌ها فقط به همین مورد ختم نمی‌شود و حتی در مواقعی سران اتحادیه برای رقبای خود در بازار سنگ اندازی نیز می‌کنند. چنانچه کاربری یک مورد از آن را چنین بیان می‌کند:

«از یک اتحادیه کشوری چندین شکایت دریافت کردم که به بهانه مجوز و بدون اخطار، سایت رقبای سران اتحادیه را فیلتر می‌کند. حتی انحصارگران پزشکی هم این طور علنی از تعارض منافعشان سوءاستفاده نمی‌کنند. این حق که "باید عضو من شوید وگرنه تعطیلتان می‌کنم" را باید از اتحادیه‌ها گرفت.»

عدول از انجام وظیفه برای کسب درآمد

روح‌الله مهدوی؛ عضو اندیشکده اقتصاد مقاومتی در رشته توییتی به تعارض درآمد و وظیفه در سازمان راهداری اشاره کرده است. طبق قانون از یک سو عوارض راهداری مستقیماً به حساب سازمان راهداری واریز می‌شود و به همین دلیل درآمد این سازمان با افزایش تعداد بارنامه‌های صادرشده، افزایش می‌یابد. از سوی دیگر این سازمان وظیفه افزایش بهره‌وری از طریق کاهش بارنامه‌های صادرشده را بر عهده دارد. در نتیجه این سازمان به دلیل کم شدن درآمد خود تمایلی ندارد که کاهش بارنامه‌ها اتفاق افتد. در نهایت راه حلی که وی برای این مسئله پیشنهاد می‌دهد قطع درآمد این سازمان از بارنامه‌هاست به طوری که «عوارض راهداری توسط رانندگان مستقیماً به حساب خزانه واریز شود و سپس دولت به مقدار نیاز به سازمان راهداری پرداخت کند.»

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۸۱

شماره هشتاد و یکم، ۳۰ تا ۹ بهمن ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

